herpy

GEKONY

White-headed dwarf gecko

Lygodactylus picturatus

Lygodactylus picturatus to niewielki, dzienny gatunek nadrzewny z przybrzeżnych lasów Afryki Wschodniej. Samiec ma jaskrawożółtą głowę i niebieskoszare ciało. Osiąga zaledwie 7-9 cm długości razem z ogonem, ale jest ciekawski i aktywny, a parę można trzymać w małym, gęsto obsadzonym roślinami terrarium.

Rodzina: Gekkonidae Dawna nazwa: *Hemidactylus picturatus; Lygodactylus luteopicturatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**7-9 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**25-30 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-35 °C**
Temperatura w nocy	**20-22 °C**
Wilgotność	**50-75%**
Woda	**Bez miski z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady, owoce, gotowa karma i małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**9-15 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Inkubacja	**60-120 dni** przy 24-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Lygodactylus picturatus to gekon karłowaty, który w odróżnieniu od większości gekonów jest aktywny w dzień. Samca łatwo rozpoznać: głowa jest jaskrawożółta, ciało niebieskoszare z szarymi pasami biegnącymi od barków w stronę ogona, a gardło ciemne i z wiekiem coraz ciemniejsze. Samica ma stonowane ubarwienie, beżowobrązowe z ciemnymi i jasnymi plamkami oraz paskami. Okresowo jednak również ona może mieć żółtą głowę, zwłaszcza gdy jest zestresowana albo trzymana pojedynczo, więc samo ubarwienie nie jest pewnym sposobem określania płci.

Zwierzę jest małe: od pyska do kloaki mierzy niecałe 4 cm, a z ogonem może osiągnąć 7-9 cm. Samce są nieco większe od samic. Pod palcami znajdują się drobne lamelki przylgowe, a koniec ogona ma podobną płytkę przylgową, której gekon używa podczas wspinaczki jak piątej nogi. Ubarwienie zmienia się zależnie od nastroju, a przestraszone zwierzę może stać się całkiem ciemnobrązowe.

Gatunek opisał po raz pierwszy Wilhelm Peters w 1868 roku pod nazwą *Hemidactylus variegatus*, a nazwa *picturatus* to po łacinie malowany lub pstry. Taksonomia nie jest do końca wyjaśniona. *Lygodactylus luteopicturatus* z Kenii i Tanzanii został połączony z *L. picturatus*, a kilka dawnych podgatunków podniesiono do rangi odrębnych gatunków. Zwierzęta w handlu mogą więc być oferowane pod każdą z tych nazw.

W terrarium gatunek jest żywy i czujny. Nie jest to zwierzę do brania na ręce, lecz do obserwowania: często siedzi nieruchomo na gałęzi jak myśliwy na czatach, po czym błyskawicznie rzuca się za muchą lub skoczogonkiem.

Występowanie i środowisko

Lygodactylus picturatus pochodzi z Afryki Wschodniej. Pewny obszar występowania to strefa przybrzeżna południowej Kenii (m.in. okolice Mombasy), Tanzania, wyspy Zanzibar i Mafia oraz Mozambik. Dalej w głąb lądu i na północ gatunek podawany jest z Etiopii, Somalii i Sudanu Południowego, na południu z Zambii i Zimbabwe, a także z Ugandy i południowo-wschodniej części DR Konga.

Rzeczywisty zasięg zależy od tego, które populacje zalicza się do gatunku, ponieważ kilka dawnych podgatunków traktuje się obecnie jako odrębne gatunki. Mapa pokazuje tylko główny obszar występowania, a zaznaczone na niej stanowiska mogą obejmować blisko spokrewnione formy. W obrębie swojego zasięgu gatunek jest pospolity i nie jest uznawany za zagrożony.

> **Naturalny zasięg:** Kenia, Tanzania i Mozambik.

ŚRODOWISKO

Lygodactylus picturatus żyje na drzewach i krzewach w wilgotnych lasach przybrzeżnych, lasach otwartych i gęstych zaroślach. Najchętniej przebywa na grubych pniach i gałęziach, często do około 4 m nad ziemią, a niepokojony chowa się w szczelinach kory i pod odstającą korą.

Klimat w strefie przybrzeżnej jest ciepły i wilgotny, z wyraźną porą deszczową. Temperatura nocą rzadko spada poniżej 20 °C, a w ciągu dnia nasłonecznione pnie nagrzewają się znacznie powyżej tej wartości. Choć lasy są wilgotne, gekon często siedzi na odsłoniętych pniach, które w ciągu dnia wysychają, a wodę pozyskuje z rosy i kropli deszczu. Terrarium powinno to odtwarzać: wilgotne podłoże i mokre liście rano, ale suche gałęzie przez resztę dnia.

Hodowla

TERRARIUM

Parę *Lygodactylus picturatus* można trzymać w terrarium o wymiarach co najmniej 30 × 30 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe jest lepsze. Samiec z dwiema samicami potrzebuje co najmniej 50 × 40 × 45 cm. Wysokość jest ważniejsza od powierzchni dna, ponieważ zwierzę żyje na pniach i gałęziach.

Przy tak małych zwierzętach i ich pokarmie terrarium musi być całkowicie szczelne. Zastosuj drobną siatkę w pokrywie i kratki wentylacyjne na dole i u góry, aby powietrze się wymieniało, a zwierzęta nie mogły uciec. Tło i ściany boczne muszą być uszczelnione, żeby młode ani małe osobniki nie wcisnęły się za nie. Na dnie ułóż warstwę drenażową z keramzytu lub podobnego materiału, oddzieloną od podłoża matą lub włókniną, a na niej 3-4 cm wilgotnej mieszanki włókna kokosowego z dodatkiem torfu i piasku, ewentualnie przykrytej liśćmi.

Urządź terrarium grubymi gałęziami ułożonymi pod różnymi kątami, korą korkową i kawałkami kory jako kryjówkami oraz roślinami o dużych, mocnych liściach, takimi jak bromelie i sansewierie. Zapewniają one zarówno słońce, jak i cień oraz utrzymują wilgoć. Rurki bambusowe o różnej grubości mogą służyć jednocześnie jako kryjówki i miejsca składania jaj.

Czytaj więcej: Budowa terrarium i podłoże bioaktywne

TEMPERATURA

Lygodactylus picturatus to ciepłolubne zwierzę dzienne, a w terrarium musi być wyraźny gradient temperatury. W dzień temperatura tła powinna wynosić 25-30 °C. Pod małym spotem lub lampą halogenową powinno być miejsce do wygrzewania o temperaturze 30-35 °C. Lampa grzewcza nie musi świecić przez cały dzień: wystarczą dwa do czterech okresów po 30-45 minut latem i dwa zimą. Nocą temperatura powinna spadać do 20-22 °C, a zimą temperatura dzienna może być nieco niższa, około 23-28 °C, przy nocach 18-20 °C.

Spot musi być dopasowany do wielkości terrarium. Mocna lampa w małym terrarium szybko podnosi temperaturę całego wnętrza i może dosłownie ugotować zwierzęta. Używaj termostatu lub ściemniacza i mierz temperaturę termometrami zarówno wysoko, jak i nisko w terrarium. Nie stawiaj terrarium przy nasłonecznionym oknie. Zwierzęta, które siedzą nieruchomo w najcieplejszym miejscu z otwartym pyskiem, mają za gorąco i wtedy trzeba przyciemnić lub przestawić lampę.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Dla *Lygodactylus picturatus* wilgotność powietrza utrzymuje się na poziomie około 50-60 % w dzień i 60-75 % w nocy. Zraszaj terrarium lekko dwa lub trzy razy dziennie, tak aby liście i ściany pokryły się kroplami, i z kolejnym zraszaniem poczekaj, aż krople odparują, a podłoże zacznie przesychać. Gatunek znosi suchsze warunki niż wiele innych gekonów karłowatych, a największym błędem jest trzymanie go zbyt mokro. Stojąca woda na dnie i stale mokre gałęzie prowadzą do pleśni i problemów ze skórą.

Zwierzęta piją krople z liści i ścian, więc miska z wodą nie jest potrzebna, a przy tym stanowi zagrożenie dla najmniejszych osobników. Zadbaj, aby miały dostęp do wody codziennie, choć jeden suchy dzień zniosą. Zwracaj szczególną uwagę na letnie upały i ustawienie terrarium, ponieważ małe zwierzęta szybko się odwadniają. Higrometr pokaże, czy wilgotność waha się tak, jak powinna.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Lygodactylus picturatus jest aktywny w dzień i potrzebuje mocnego, równomiernego światła. Stosuj świetlówki, najlepiej T5, łącząc świetlówkę UVB ze świetlówką światła dziennego, aby terrarium było jasne, a zwierzęta pokazywały pełne ubarwienie i naturalne zachowania. Jaka moc UVB jest dla tego gatunku najodpowiedniejsza, nie zostało udokumentowane. Umiarkowana świetlówka UVB (strefa Fergusona 2) nad częścią terrarium to ostrożny szacunek. W pozostałej części terrarium zostaw cień i kryjówki.

Światło powinno być włączone 14-16 godzin latem i 12-14 godzin zimą, sterowane wyłącznikiem czasowym. Można stosować słabe światło nocne przez maksymalnie cztery godziny, ale przez resztę nocy musi być ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Podstawą diety *Lygodactylus picturatus* muszą być małe żywe bezkręgowce: małe świerszcze, muszki owocowe, strąkowce, larwy barciaka, małe szarańcze, mszyce, małe karaczany, małe równonogi i skoczogonki. Najważniejszy jest rozmiar. Owad pokarmowy musi być mniejszy niż odległość między oczami zwierzęcia, zwłaszcza w przypadku młodych. Dla najmniejszych pomocne są skoczogonki i muszki owocowe.

Mniejszą część diety może stanowić papka owocowa lub gotowy pokarm dla gekonów owocożernych, podawany w płaskiej miseczce lub nakrętce od butelki wysoko na gałęzi. Jest chętnie przyjmowany i uzupełnia owady. Lekko oprószaj owady pokarmowe wapniem z witaminą D3, a samicom rozrodowym podawaj małą miseczkę czystego wapnia, z której same mogą jeść. Wymień go, zanim zamoknie i stwardnieje. Karm codziennie lub co drugi dzień, ale unikaj przekarmiania, żeby zwierzęta nie otyły.

Mączniki i inne tłuste larwy mogą być tylko przysmakiem, ponieważ zawierają dużo tłuszczu i są za duże dla najmniejszych osobników.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Lygodactylus picturatus to mały i szybki gatunek, który nie nadaje się do brania na ręce. Jest zwinny, łatwo może uciec lub zrobić sobie krzywdę, a ogon może zostać odrzucony. Dlatego otwieraj drzwi terrarium tylko na krótko, gdy karmisz lub wykonujesz prace pielęgnacyjne, i zwracaj uwagę na szczeliny, przez które zwierzęta mogłyby uciec.

Zwykle trzyma się samca z jedną lub dwiema samicami w terrarium na tyle dużym, by samice mogły zejść samcowi z drogi. Dwa samce walczą ze sobą i nie wolno ich trzymać razem. Gatunek jest terytorialny i słabsze zwierzę może być przeganiane nawet wtedy, gdy miejsca jest dość. Obserwuj, czy nie pojawiają się ślady ugryzień, odgryzione ogony albo zwierzęta, które się ukrywają lub chudną, i natychmiast je rozdziel. Można też trzymać jedno zwierzę, ale samice mogą wtedy mieć żółtą głowę. Zwierzęta są najaktywniejsze w jasnej części dnia, a w południe odpoczywają w cieniu, jeśli robi się zbyt gorąco.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

U *Lygodactylus picturatus* samca rozpoznaje się po jaskrawożółtej głowie, ciemnym gardle, które z wiekiem ciemnieje, oraz wyraźnie pogrubionej nasadzie ogona z dwiema kieszonkami hemipenisów. Przed kloaką znajduje się ponadto 6-10 porów przedkloakowych, a u samca często widać z nich wydzielinę. Samica ma jaśniejsze gardło i smuklejszą nasadę ogona, ale żółtą głowę mogą mieć obie płcie, dlatego do określenia płci wykorzystuj kolor gardła i kształt nasady ogona.

Większość gatunków z tego rodzaju osiąga dojrzałość płciową w wieku około 9-15 miesięcy. Warto poczekać z łączeniem zwierząt w pary, aż będą miały 14-18 miesięcy, aby samica miała siły na składanie jaj.

GODY I KOPULACJA

Lygodactylus picturatus może rozmnażać się przez cały rok, a zwierzęta same robią sobie przerwy. W niewoli przypadają one zwykle na lipiec-wrzesień i grudzień-luty. Chłodniejszy okres zimowy z krótszymi dniami i nieco niższą temperaturą (zob. rozdział o temperaturze) to dobry pomysł, jeśli planujesz rozmnażanie, ponieważ daje samicy czas na odbudowę zapasów wapnia.

Trzymaj razem parę albo samca z jedną lub dwiema samicami. Zapewnij wiele kryjówek, aby samica mogła uciec od samca. Obserwuj kopulacje przez pierwsze dni i odsadź samca, jeśli uporczywie przegania samicę.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Po udanym kryciu samica *Lygodactylus picturatus* składa 1-2 jaja naraz w odstępach około 4-6 tygodni. Jaja są białe, twardoskorupowe i mają zaledwie 5-6 mm długości, czasem nieco więcej. Samica najchętniej ukrywa je w ciasnych miejscach: w pojemnikach po kliszach, rurkach bambusowych, bromeliach, między kawałkami kory korkowej albo po prostu na podłożu.

Dlatego zapewnij kilka odpowiednich miejsc do składania jaj, które można wyjąć z terrarium, np. małe rurki lub pojemniczki zamocowane wysoko. Jaja prawdopodobnie szybko się przyklejają, jak u *Lygodactylus williamsi*, a rodzice często zjadają świeżo wyklute młode. Wyjmuj więc jaja, gdy tylko to możliwe. Zniesienie jest dla samicy dużym wysiłkiem, więc musi ona dostawać obfitość wapnia i pokarmu.

INKUBACJA

Jaja *Lygodactylus picturatus* przenosi się ostrożnie, w razie potrzeby razem z tym, do czego są przyklejone, do małego pojemnika z wilgotnym podłożem, np. wilgotnym wermikulitem, z małymi otworami wentylacyjnymi w pokrywie. Nie wolno ich obracać. Potrzebna jest wysoka wilgotność i dobra wentylacja, aby nie zbierała się kondensacja.

Temperaturę można utrzymywać w okolicach 24-27 °C w dzień z niewielkim spadkiem w nocy. Wyklucie następuje po 60-120 dniach w zależności od temperatury; dane te zaczerpnięto od *L. williamsi*. Temperatura nie wydaje się mieć dużego wpływu na proporcję płci.

ODCHÓW MŁODYCH

Młode *Lygodactylus picturatus* mierzą po wykluciu 13-14 mm i przypominają dorosłe samice. Umieść je w małym, całkowicie szczelnym terrarium lub pojemniku z wilgotnym podłożem, gałązkami i roślinami, i zraszaj codziennie. Podawaj im najmniejsze owady pokarmowe: muszki owocowe, skoczogonki i świeżo wyklute małe świerszcze, oprószone wapniem z witaminą D3, a także trochę papki owocowej lub gotowego pokarmu.

Trzymaj młode oddzielnie od dorosłych, a gdy da się rozróżnić płeć, rozdziel je według płci i wielkości, aby nie zaczęły walczyć. Pokarm powinien być dostępny stale, ponieważ tak małe zwierzęta nie mają prawie żadnych rezerw. Dojrzałość płciową osiągają w wieku 9-15 miesięcy.

Zdrowie i częste błędy

Lygodactylus picturatus jest odporny, jeśli temperatura, wilgotność i pokarm są właściwe. Typowe problemy to:

- Za mało wody i zbyt suche terrarium. Małe zwierzęta szybko się odwadniają, zwłaszcza w letnie upały lub przy zbyt mocnej lampie. Zraszaj codziennie.
- Za wysoka temperatura w małym terrarium. Używaj termostatu lub ściemniacza i zwracaj uwagę na zwierzęta siedzące z otwartym pyskiem.
- Niedobór wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic składających jaja. Podawaj czysty wapń w miseczce i oprószaj owady

pokarmowe.

- Problemy z linieniem, gdy resztki wylinki przyklejają się do palców i końca ogona i mogą odciąć dopływ krwi. Popraw wilgotność i ostrożnie usuń je letnią wodą.
- Roztocza, widoczne jako małe czerwone lub czarne kropki na skórze, zwłaszcza w fałdach skóry. Wymagają leczenia u weterynarza.
- Walki, zwłaszcza między samcami, z ugryzieniami i utratą ogonów.
- Małe zwierzęta, które zostają przygniecione lub giną w szczelinach za tłem i wystrojem. Uszczelnij wszystkie zakamarki.

Zdrowe zwierzę jest żywe, ma czyste oczy i dobrze wypełnioną nasadę ogona. Zwróć się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, jest ospałe lub przestaje jeść.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.